

Управління збутом не обмежується управлінням каналу збуту. Кожен учасник системи має власну організацію збуту. Під нею доцільно розуміти побудову структури управління збутом, підбір спеціалістів зі збуту належної кваліфікації, розподіл завдань, прав і відповідальності серед співробітників, створення умов для ефективної роботи (організація робочих місць, надання необхідної інформації, засобів оргтехніки і т. ін.).

Враховуючи вищесказане, можна зробити висновок, що збутова політика спрямована на підвищення ефективності роботи підприємства. Оскільки головною метою будь-якого підприємства є отримання максимального прибутку, то збутовій діяльності має надаватися якомога більше уваги. На кожному підприємстві повинна бути добре організована служба збуту, яка займатиметься шляхами просування своєї продукції на ринки вільної конкуренції.

Організація ефективної збутової діяльності повинна бути частиною стратегії управління підприємством і формуватися у процесі складання виробничої програми підприємства. Це передбачає формування оптимальних партнерських відносин, маркетинговий аналіз, управління якістю та якісну рекламну політику підприємства.

Список використаної літератури:

1. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління збутом підприємств: підручник / Балабанова Л.В., Мітрохіна Ю.П.. - М.: Дон.ДУЕТ, 2009. - 245с .

ЧУЧКА ІВАН МИХАЙЛОВИЧ

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівського державного університету

ЗАКАРПАТТЯ – ЦЕНТР ТРАНСКОРДОННИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ-ЄС

Україна будучи у складі СРСР та маючи спільні кордони з іншими соціалістичними країнами (які не входили до нього), не змогла залишитися осторонь щоб не дослідити даний вид міжнародних відносин, зокрема як міжрегіональне прикордонне співробітництво. У 80-роках ХХ століття проблемі

прикордонних територій та співробітництву через кордон приділяли співробітники Відділення Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України в м. Ужгороді, а згодом, на початку 90-років, до цієї проблематики звернулися і вчені з Інституту регіональних досліджень НАН України м. Львів. На сьогодні науково-практичну гілку ТКС очолюється Закарпатською науковою школою на чолі з директором Інституту транскордонного співробітництва, професором Ужгородського національного університету – С. І. Устичем. Вчений у 1994-1996 роках був головою Міжнародної Ради Карпатського Єврорегіону.

В жовтні 1980 року в м. Ужгород Закарпатської області була здійснена спроба вперше проаналізувати теорію і практику прикордонного співробітництва в ході науково-виробничої наради «Розвиток прикордонних економічних зв'язків країн-членів РЕВ». У роботі наради взяли участь вчені із Інституту економіки соціалістичної системи АН СРСР, Московського державного університету, ряду українських вищих навчальних закладів, економісти-практики Закарпаття, а також представники Саболч-Сатмарської області Угорщини та Східно-словацького краю тодішньої Чехословаччини, які мали спільний кордон із Закарпатською областю [1]. У процесі наради розглядалися проблеми розвитку прикордонних економічних зв'язків, роль прикордонних районів у вирішенні важливих проблем інтеграції, розширення торговельних зв'язків прикордонних областей, форми та види прикордонної співпраці суб'єктів господарювання. Значна увага була приділена економічному та соціальному розвитку Закарпатської області, через яку здійснювали активні прикордонні економічні зв'язки.

Цей період розвитку прикордонного співробітництва базувався в основному на діловій співпраці між партійними організаціями трудових колективів Закарпатської та Саболч-сатмарської областей, Східно-словацького краю та Сато Марського повіту з метою обміну досвідом, наданні допомоги у вирішенні певних завдань та отримання суттєвих практичних результатів у всіх сферах суспільного життя. Вже у 80-ті роки ХХ століття прикордонний регіон Закарпаття завдяки своєму географічному розташуванню вважався передовою лінією поступової

адаптації народногосподарського комплексу країн соціалістичної співдружності.

Завдання прикордонного співробітництва, які виділяли учені і управлінці минулого століття були такими:

- заходи спрямовані на економію енергоресурсів, впровадження енергозберігаючих технологій, використання нових джерел енергії. Вирішення цих завдань вони вбачали у створенні спільних гідроелектростанцій на прикордонних річках;

- велику увагу приділяли проблемі, пов'язаній з розвитком міжнародної спеціалізації і кооперації виробництва. Вирішити її пропонували шляхом укладання суб'єктами господарювання багатосторонніх і двосторонніх договорів. За рахунок цього зростало постачання спеціалізованої продукції в галузі машинобудування, налагоджувалися довгострокові кооперативні зв'язки між зацікавленими сторонами, відпрацьовувалася система взаємодії в рамках об'єднаних технологічних процесів. Такий розвиток міжнародної кооперації безпосередньо пов'язаний з використанням трудових ресурсів у прикордонних регіонах;

- за рахунок прикордонного співробітництва передбачалося вирішення продовольчої проблеми і розширення виробництва товарів народного вжитку. Ця сфера прикордонного співробітництва розвивалася найкраще, оскільки вона здійснювалася і здійснюється на макрорівні, на рівні окремих суб'єктів, і тому співробітництво між сусідніми країнами в цьому напрямі розвивалося і продовжується розвиватися, незважаючи на певні обмеження;

- особлива увага приділялася вирішенню проблем інфраструктурного забезпечення прикордонного співробітництва, зокрема створенню великих розподільчих центрів на території прикордонних регіонів. Прикордонні області є центрами міжнародної співпраці у сфері перевезень вантажів міжнародного сполучення, тому вирішення подальшого розвитку мережі транспорту здійснювалося за рахунок будівництва великих розподільчих та складських центрів, де б здійснювалися не тільки зберігання, а й часткова обробка сировини і розподіл продукції [2, с.16-18].

І тому виявлено, що саме Закарпатська область стала першим регіоном, де розпочалася створювати наука «Транскордонне співробітництво». Також якщо згадати історію Карпатського Єврорегіону, то саме Закарпатська область посіла місце з Української сторони щодо створення даного міжнародного міжрегіонального об'єднання. «Перша пропозиція була висунута Польщею (Міністерство закордонних справ та Кросненське воєводство), які, сконтактувавши із Закарпаття, шістьма районами Східної Словаччини та двома прилеглими областями Угорщини, у 1991 році у м. Міхаловце (Словаччина) виступили зі спільною заявою про співпрацю державних структур, органів місцевого самоврядування, розбудову субрегіональних (в контексті Карпатського регіону) зовнішньоекономічних зв'язків, розвиток ринкових контактів. Зустрічі в рамках цієї співпраці і послужили в результаті основою започаткування Карпатського Єврорегіону.... суть зовнішньоекономічної співпраці цієї кооперації полягає у розбудові безпосередніх виробничих та торговельних зв'язків різноманітних підприємств та закладів сфери послуг. Завдання співдружності є створити відповідні організаційні рамки. Вона також може сприяти створенню малих та середніх підприємств та різноманітних форм кооперації. Доцільно також створити узгоджену інформаційну мережу» [3, с.92]

Також виявлено, що першу стратегію розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні «Карпати 2003-2011» [4], першу концепцію формування ТКС (на прикладі «Україна-Угорщина» [5] – 2003 рік), перші обласні програми транскордонного співробітництва на кожен рік – з 2004 року [6], перші кроки по створенню транскордонних кластерів (транспортно-логістичного – з 2008 [7]), індустріальних транскордонних парків (Берег-Карпати, Соломонове – з 2009 [8]), та участь у реалізації всіх програм сусідства на східному кордоні ЄС (з 2004 року) і по сьогоднішній час здійснює саме *Закарпатська область*.

Тому, регіон займає активну позицію в сфері розвитку прикордонного співробітництва, і з урахуванням переваг геополітичного та географічного розташування має всі підстави для отримання статусу європейського центру

транскордонних зв'язків.

Список використаної літератури:

1. Матеріали науково-виробничої наради в Ужгороді в жовтні 1980 р. «Розвиток прикордонних економічних зв'язків країн-членів РЕВ». – М.: Інститут РЕВ, 1981.
2. Газуда Л.М., Рубіш М.А. Реалізація спільних проектів транскордонного співробітництва. Монографія. – Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2015. – 276 с.
3. Лендел М.А. Роль Карпатського єврорегіону у транскордонному співробітництві / М.А. Лендел, Г.В. Станкова / Транскордонне співробітництво в умовах розширення Європейського Союзу на Схід: монографія / В.П. Мікловда, М.А. Лендел, С.С. Слави, С.В. Сембера та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., член-кор. НАН України В. П. Мікловди. – Ужгород : Карпати, 2006. – С.92 (496 с)
4. Стратегія розвитку транскордонного співробітництва в Карпатському регіоні «Карпати – 2004 - 2011». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.arr.com.ua/files/sitefiles/book1.pdf>.
5. Концепція спільного розвитку прикордонних територій України та Угорщини // Кіш Є.Б. Українсько-угорське транскордонне співробітництво: можливості та пріоритети у XXI столітті. – Ужгород: Ліра, 2003. – С.17-38.
6. Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області до 2015 року. Офіційний сайт Головного управління економіки Закарпатської області. [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.economy-oda.uz.ua/images/content/есpolitic/regstrategy/strategija.pdf>.
7. Індустріальний парк з елементами логістики «Берег-Карпати». Офіційний сайт «Берег Карпати». Логістично-індустріальний парк на Українсько-Угорському кордоні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bereg-karpaty.com/>.
8. Індустріальні (промислові) парки. Офіційний сайт Закарпатського інвестиційного агентства. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://investments.uz.ua/ua/investment-proposals/industrial-parks.html>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>